

חולין נה

משה שווערד

1. חזון איש: כלים כה:ג

ג) שם מ"צ שבו קושרין את הפסחים, יש לפי' דהא חבל אין
בו עומאה כדאמר שנת ס"ד א', והכא משיס מחבר
לטמא טמא חסינן טלה, וכיון שאין למטה לורך בהן שאין קשירת
הפסחים לורך המטה, למה חשיב חיבור מ"ש מכל הני דחניא
שאיין טמא אלא המשמש את הלורך [פי' סקיא] ול"ל דכיון
דבהשמיס קשירת הפסחים משמשינן מלאכה אחת אף שאין טומאה
מחמת השמיס זה מ"מ חשיב חיבור חבל לא מסתבר כן ול"ע.

2. תוספות מסכת חולין דף נד עמוד ב

הדקין שבכלי חרס הן וקרקרותיהן ודופנותיהם כו' - למאי דגרסינן הן משמע דכלי חרס בתחלתן לא חשיב כלי בפחות מכדי
סיכת קטן ועד לוג דתני לא מצי קאי (אהך) אלא אשברים קאי אמנם לא מצינו בשום מקום דבעינן שיעור לכלי חרס מתחלתן והא דתנן במסכת מקואות (פ"ד משנה ג) החוטט
בצינור לקבל צרורות בשל עץ בכל שהוא בשל חרס ברביעית היינו דוקא לקבל צרורות והתם נמי פליג רבי יהודה ואמר אף בשל חרס בכל שהוא ולא קאמר רביעית אלא בשברי חרס ובסדר
המשנה לא גרסינן הן במסכת כלים בפרק שני (משנה ב) אלא גרסינן התם הדקין שבכלי חרס וקרקרותיהן כו' ומשמע כמו הן כיון דגרס וקרקרותיהן.

3. מהרש"א על חולין דף נה/א

גמ' מסאה ועד סאתים בחצי לוג וכו'. בהלכה זו עמדנו בימי חנוכה ואמרנו להעלות על ספר מהיכן שלמדו לומר כן ובנרות חנוכה
שהיא הנס גם ביום ראשון ימי חנוכה לפי שהמנורה היתה טמאה וליכא למימר שעשו המנורה של עץ כמ"ש הרא"ם דהא בשעת
עשיה היו מטמאין אותה ועוד לת"ק דפליג אר"י ב"י ופוסל גם בשל עץ מאי איכא למימר אלא בין לת"ק ובין לר"י ב"י ב"י כל
הצלמים ופרק אין מכירין אית לן למימר דלא היה אפשר להן אלא בשברי כלי חרס שהן טהורין דהיינו הבאין מסתם כלים היותר
גדולים שזכרו בשמעתין מסאה ועד סאתים שבשבריהם נטהרו בפחות מחצי לוג והשתא ע"כ בלילה הראשונה ג"כ לא נתנו אלא
פחות מחצי לוג לכל נר ונר שהוא עיקר שיעור השברים שנטהרו ואעפ"כ היו דולקין כל הלילה בימי חנוכה שהם לילי טבת
ארוכים דצריך חצי לוג לכל נר לפרש"י בפרשה תצוה וא"כ היה הנס גם ביום ראשון וע"ז רמז הכתוב בנרות דזכריה מי בז ליום
קטנות דאם היה הנס בשאר ימי השנה היה אפשר לבעל דין לחלוק ולומר שלא היה נס ביום ראשון דפחות מחצי לוג יכול להיות
דולק כל הלילה בשאר ימות השנה אבל מי בז ליום קטנות שהיה הנס ביום היותר קטנות דהיינו בימי טבת שהלילות ארוכים
וצריך חצי לוג לכל נר ונר שהיה דולק כל הלילה ודו"ק ועיין בפרק במה מדליקין:

4. הערות מהרב אלישיב

ותמה טובא דהא מנורה צריך שתהי' כלי שרת ואם כלי עץ לא מהני בודאי כלי
חרס לא, וכדלעיל, (ובודאי לא שבור) וצ"ע. ובתבר"ש בשבת כ' דהמהרש"א כ' לחד
התלמידים, ואולם ל"ש לחידודא ענגר גמ'. (דהא אף בדוחק ליכא למימר הכי).
והי' אפשר לומר דהא זה לא איכפת לן דהמנורה תהי' טמאה ורק דהשמן צריך
שיהי' טהור, וא"כ י"ל דהמהרש"א ס"ל שלקחו הכלי חרס הנ"ל והניחו על המנורה,
ולא חשיב דהמנורה היתה של כלי חרס, ובכה"ג שפיר הי' הנס גם ביום הראשון.
(ושאני מתנוכה דהתם הדלקה עושה מצוה וצריך מתחילה שיהי' שיעור).

5. חדושי הרשב"א על מסכת חולין דף נה/א

אלא ההיא לחומרא דא"ר אבוהו אמר ר' יוחנן כל ששיערו חכמים להחמיר חוץ מכגרים של כתמים. ונראה דדוקא באיסורי תורה
כגון טומאה וטריפה וכיוצא בהן, אבל באיסורין דרבנן אין הולכין בו להחמיר אלא להקל, כענין שאמרו בכתמים, ומה שאמרו
חוץ מכגרים של כתמים להקל, לאו דווקא אלא כענין קאמר. וכן נראה מלשון רש"י ז"ל שכתב ואע"ג דגריס שיערוה חכמים
בענין כגרים ועוד והכי תניא במס' נדה (נה, ב), וטעמא משום דכתמים עצמן מדרבנן. דמדאורייתא עד דחזיא מגופה דכתיב בזבה
דמ יהיה זובה בבשרה, ע"כ לשוננו, משמע דטעמא משום דרבנן היא וכן לכל שיעורי איסורי רבנן:

6. הערות מהרב אלישיב

רב"ח אזיל במדברא אשכח דיכרי דצמיק ריאה דידהו שאיל בי מדרשא. כתב הר"ן דכל הבדיקה דאמרי הכא גבי חרותה, קאי רק בכה"ג שאין אנו יודעים מחמת מה נצטמקה ריאתה, דע"י הבדיקה נדע, אבל בכה"ג דידעינן, כגון דחזינן שהיה רעם ושחטוה ונמצאת ריאתה שצמקה, תולין ברעם וכשירה אף בלא בדיקה, ולא חיישינן שאולי נצטמקה הריאה מפעם אחרת מחמת "בידי אדם".

ונראה [לפי הר"ן], היכא שראו לפני כן שהיה בידי אדם, ועשו הניסיון והורא בריא, בכ"ז טריפה, וההסבר בזה, דכל הבדיקה אינה אלא הוכחה מה היה קודם, וכשה מראה שקודם היה "בידי שמים", אנן ידעינן רכידי שמים אינה נעשית טריפה, אבל אי"ז ריאה [מצד עצמן] שיכולה לחיות מכוח מחלה, ולפיכך אי חזינן להריא שקודם היה אחרת ממה שיוצא בבדיקה, כרוור דמתייחסים למה שראינו להריא שהיה בידי אדם.

אבל דעת הרשב"א דאף דחזינן השתא שהיה רעם, בכ"ז חיישינן שנצטמקה ריאתה מכבר, מחמת שהפחידה אדם.

7. רמב"ם הלכות שחיטה פרק ט הלכה ז

בהמה שנפשט העור שעליה כולו בין שנקרע ביד או בחולי ונמצא בשר בלא עור הרי זו טרפה, וזו היא שנקראת גלודה, ואם נשאר מן העור רוחב סלע על פני כל השדרה ורוחב סלע על הטבור ורוחב סלע על ראשי איבריה הרי זו מותרת, ואם ניטל כרוחב סלע מעל כל פני השדרה או מעל הטבור או מעל ראשי איבריה ושאר כל העור קיים הרי זו ספק ויראה לי שמתירין אותה.

8. כסף משנה הלכות שחיטה פרק ט

[ז]...ועל מ"ש רבינו ואם ניטל כרוחב סלע מעל פני כל השדרה וכו' הרי זה ספק ויראה לי שמתירין אותה, כתב הרשב"א לא ידעתי טעם ההיתר דהא ספיקא דאורייתא היא ולחומרא וכ"כ הרא"ש וי"ל דרבינו לטעמיה אזיל שכתב בפ"ה שבספיקי טרפות זולת הדרוסה יש בהן שהולכין להקל מפני שאינן בפירוש בתורה. ועוד י"ל שטעם רבינו שמאחר שבניטל עור מאחד מג' מקומות הללו עלה בתיקו הוה ליה ספק ספיקא ספק אם הלכה כאותו אמורא שפוסל כשלא נשתייר במקום ההוא המיוחד ואת"ל דהלכה כמותו דילמא איהו מודה היכא דניטל העור מהמקום ההוא בלבד כיון שנשתייר כל שאר העור קיים וכיון דספק ספיקא הוא לקולא:

9. רמב"ם הלכות שחיטה פרק ה הלכה ג

אע"פ שכולן הלכה למשה מסיני הן, הואיל ואין לך בפירוש בתורה אלא דרוסה החמירו בה, וכל ספק שיסתפק בדרוסה אסור, ושאר שבעה מיני טרפות יש בהן ספקין מותרים כמו שיתבאר.

10. שו"ת רדב"ז חלק ה סימן ריא

(אלף תקע"ה) שאלת ממני אודיעך דעתי במה שכתב הרמב"ם ז"ל פ"ק מהלכות שחיטה וז"ל ואם נטל כרוחב סלע מעל כל פני השדרה או מעל הטבור או מעל ראשי איברים ושאר כל העור קיים הרי זו ספק ויראה לי שמתירין אותה ע"כ. וקשיא לך כיון דהוי ספיקא דאורייתא אית לך למיזל לחומרא דקי"ל דכל תיקו דאורייתא לחומרא וכן כתב הרב ז"ל בכמה מקומות: תשובה גנבא גנובי למה לך כבר קדמך הרא"ש ז"ל בפסקיו וז"ל והרמב"ם כתב הרי זו ספק ויראה לי שמתירין אותה ולא ידענא למה מתיר מספק ע"כ. ואם הרא"ש לא ידע מי אני אשר אבוא אחרי המלך ומאן מלכי רבנן. ומ"מ להוציאך חלק א"א ואחר בקשת המחילה אתרין דעת הרב ז"ל בע"ה. **כי הוא ז"ל סובר דהוי תיקו דרבנן דאין אסורה מן התורה אלא הגלודה שנגלד כל העור לגמרי** וזהו שכתב בתחלת הלשון בהמה שנפשט העור שעליה כולו כיון שנקרע ביד או בחולי ונמצא בשר בלא עור הרי זו טרפה וזו היא שנקראת גלודה. משמע בהדיא דהיכא דנפשט כל העור הוי גלודה אלא דרבנן אסרו אפילו היכא דלא נגלד כל העור אלא נשאר מקצתו. ואתא תנא דברייתא ופירש שאם נשתייר בה כסלע כשרה אבל אם נשתייר בה פחות מכסלע טרפה מדרבנן דפחות מכסלע אינו מעלה ארוכה. ואיפליגו אמוראי באי זה מקום יהיה זה הסלע ויציל שמואל אמר על פני כל השדרה ופירש ר' נהוראי משמיה דשמואל כרוחב סלע על פני כל השדרה ור' ינאי אמר על מקום טיבורו דמשם עיקר החיות והזרא בריא. ...